

De effecten van digitaal mediagebruik op de taalontwikkeling van jonge kinderen

Inzichten en aanbevelingen over mediaopvoeding uit wetenschappelijke literatuur

Dit document bevat bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek rondom digitaal mediagebruik door jonge kinderen, de effecten daarvan op hun taalontwikkeling en de implicaties daarvan voor de mediaopvoeding door ouders. Wil je meer achtergrondinformatie? Lees dan de hele publicatie inclusief bronnenlijst [hier](#).

Wat zegt de wetenschap over digitaal mediagebruik en de taalontwikkeling van jonge kinderen in hun thuisomgeving?

De manier waarop digitale media op dit moment worden gebruikt in gezinnen met jonge kinderen leidt vaak tot negatieve effecten op de taalontwikkeling van kinderen. Dat komt voornamelijk doordat digitaal mediagebruik door kinderen vaak ten koste gaat van schermvrije activiteiten en talige, rijke interactie met hun ouders of doordat de mediacontent ongeschikt en onvoldoende educatief is.

Goed om te weten: er zijn niet alleen negatieve effecten van digitaal mediagebruik op de taalontwikkeling van jonge kinderen. Wanneer de content geschikt is voor jonge kinderen en wanneer het gebruik van de digitale media op interactieve manier begeleid wordt door ouders, kan digitaal mediagebruik zelfs een positief effect hebben op taalontwikkeling van jonge kinderen of op zijn minst hetzelfde effect hebben als niet-digitale media.

Net zoals bij andere ontwikkelingsgebieden van jonge kinderen, spelen ouders ook een belangrijke rol in de mediaopvoeding van kinderen tussen de 0 en 4 jaar. De digitale vaardigheid, de houding ten opzichte van digitale media en het eigen (bewuste én onbewuste) mediagedrag van ouders vormen de basis van waaruit jonge kinderen (thuis) leren omgaan met digitale media en zijn van invloed op de kwaliteit die ouders kunnen geven in hun begeleiding ervan. Ouders doen er goed aan om digitaal mediagebruik niet alleen te beperken, maar om digitale media ook zo weinig mogelijk onbegeleid en passief te laten gebruiken en zoveel mogelijk samen met hun kind naar media te kijken en erover te praten.

Veel van de adviezen rondom positief digitaal mediagebruik vertonen parallellen met interactief voorlezen en rijke interactie tussen ouder en kind. Veel bibliotheken hebben al aanbod in huis om de digitale vaardigheden en mediaopvoeding van ouders te versterken. Naar verwachting hebben bibliotheken daarom al een stevige basis qua expertise, vaardigheden en aanbod om aan de slag te gaan met het ondersteunen en adviseren van ouders over mediaopvoeding bij jonge kinderen.

Wat adviseer je ouders met jonge kinderen over schermtijd?

- **Denk na over de hoeveelheid schermtijd ten opzichte van schermvrije activiteiten**

Bij jonge kinderen moet de schermtijd zoveel mogelijk beperkt worden. Belangrijk is dat schermtijd die wel wordt toegestaan niet ten koste gaat van schermvrije activiteiten die een positieve invloed hebben op de (taal)ontwikkeling van het kind. Denk aan activiteiten die interacties tussen ouders en kinderen stimuleren, zoals gesprekjes, spelen en (voor)lezen.

- **Denk na over de momenten waarop je wel of geen schermtijd toestaat**

Kinderen kunnen beter geen schermen gebruiken tijdens maaltijden of voor het slapengaan, omdat dit momenten zijn waarop ouder en kind vaak met elkaar praten. Schermtijd op deze momenten vervangt dan de gesprekken tussen de ouder en

het kind, terwijl die juist van groot belang zijn voor de taalontwikkeling van het kind.

Wat adviseer je ouders met jonge kinderen over digitaal mediagebruik thuis?

Wat adviseer je ouders met jonge kinderen over digitaal mediagebruik thuis?

- **Ouder en kind gebruiken digitale media samen en op een interactieve manier**

Ouders doen er goed aan om hun jonge kind niet (alleen) zelfstandig digitale media te laten gebruiken, maar om dit (ook) samen met hun kind te doen. Dat kan door samen naar de media te kijken, te benoemen wat je ziet en hoort, uit te leggen aan het kind wat er gebeurt en vragen te stellen. Hierdoor helpen ouders het kind om te leren van de media. Bovendien leidt interactie tussen ouder en kind tot meer taalproductie van het kind, wat helpt bij de algemene taalontwikkeling van jonge kinderen. Een ouder kan daarnaast begeleiden hoe vaak een kind content ziet. Jonge kinderen leren pas van een video, als zij die meerdere keren hebben gezien.

- **Ouders kiezen geschikte mediacontent**

Verschillende onderzoeken laten zien dat het kansrijk kan zijn om ouders die moeite hebben met (voor)lezen, kennis te laten maken met media die interactie tussen ouder en kind stimuleren. Moedig ouders bijvoorbeeld aan om digitale prentenboeken te bekijken met hun kind en om hierover in gesprek te gaan of om educatieve apps te gebruiken die zijn ontwikkeld om interactie tussen ouder en kind te bevorderen.

Ouders doen er goed aan om educatieve en interactieve media voor hun kind kiezen, zoals educatieve kinderprogramma's, games, apps en digitale prentenboeken. Goede content past bij de leeftijd, de interesses en het taalniveau van kinderen. Hieronder volgen enkele aanwijzingen voor geschikte content en apparaten voor jonge kinderen:

- De content lokt taalproductie uit bij kinderen en stimuleert interactie tussen ouder en kind.
- De content bevat menselijke elementen, zoals gezichten en/of stemmen.
- De content heeft een duidelijk educatief karakter.

- **Ouders zijn zich bewust van hun voorbeeldrol op het gebied van mediagedrag**

Ouders geven hun gewoontes op het gebied van digitale media (bewust of onbewust) door aan hun kind. Je kunt ouders ondersteunen door hen bewust

te maken van het feit dat kinderen hun ouders op dit vlak imiteren. Ouders letten dus idealiter ook op hun eigen balans tussen schermtijd en schermvrije tijd en de momenten waarop ze media gebruiken.

- **Ouders versterken hun digitale vaardigheden om beter om te gaan met digitale media en mediaopvoeding**

Verschillende onderzoeken delen de aanbeveling dat ouders hun eigen digitale vaardigheden verbeteren ten behoeve van het begeleiden van digitaal mediagebruik thuis. Met sterke eigen digitale vaardigheden kunnen zij zowel betere en passendere begeleiding bieden voor hun kinderen, als ook beter de risico's van digitale media herkennen en beperken

Op welke manier kun je ouders effectief adviseren over mediaopvoeding?

- **Adviseer ouders op een positieve manier en bied inspiratie voor mediaopvoeding**

Schermen zijn nu eenmaal aanwezig in het leven van jonge kinderen. Het helpt niet om alleen te focussen op wat niet mag. Maak ouders wel bewust van de negatieve effecten van digitale media op de (taal)ontwikkeling van kinderen, maar geef daarnaast ook handvatten om media op een goede manier te gebruiken. Dan kunnen digitale media namelijk wel positief uitpakken voor de ontwikkeling van het kind.

- **Kijk naar de persoon die tegenover je zit**

Factoren zoals beperkte basisvaardigheden kunnen een rol spelen bij de mediaopvoeding, maar niet altijd. Probeer een totaalbeeld te krijgen van de wensen, leerbehoefte, houding en mogelijkheden van een persoon en baseer daar je aanbod en advies op.

- **Help ouders bepalen welke ondersteuning passend is bij hun kind(eren)**

Effectief advies over mediaopvoeding vraagt om maatwerk. Elk kind en gezin heeft andere vaardigheden wat betreft digitale vaardigheden. Help ouders niet alleen om te kijken wat passend is bij de leeftijd van het kind, maar ook naar wat het kind al kan. Dan kunnen ouders op basis daarvan hun begeleiding vormgeven.